

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΖΑΣ

No Problem Manager

Μυθιστόρημα

ΚΕΔΡΟΣ

Γιάννης Μπούζας: *No Problem Manager*

ISBN 978-960-04-4952-5

Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-Διόρθωση: Βασιλική Κουρούδη
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Γιάννης Μπούζας, 2018*

© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2018*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

Η γυναίκα του με βήματα ανάλαφρα τον πλησίασε και έσκυψε πάνω από το προσκέφαλό του. Ήταν εφτά το πρωί. Τον σκούνηξε στην πλάτη και του ψιθύρισε:

«Έλα, αγάπη μου. Ξύπνα! Ετοιμάζω πρωινό για τα παιδιά και σου φτιάχνω καφέ μήπως προλάβεις να πιεις λίγο πριν να φύγεις».

Αμέσως μετά αποχώρησε βιαστικά επειδή άκουσε τον θόρυβο της καφετιέρας που ειδοποιούσε ότι ο καφές ήταν έτοιμος. Εκείνος, ξαπλωμένος μπρούμυτα και αγουροξυπνημένος ακόμα, γύρισε με αργές κινήσεις ανάσκελα κι άνοιξε με δυσκολία τα νυσταγμένα βλέφαρά του.

Δίπλα στη χωνευτή μέχρι το ταβάνι ντουλάπα των ρούχων βρισκόταν η τηλεόραση τοποθετημένη πάνω σε μια βάση στον τοίχο· ήταν ένα από τα στοιχεία που διαμόρφωναν το σκηνικό της στενόχωρης κρεβατοκάμαρας. Το βλέμμα του στάθηκε πάνω στη συσκευή απλανάς χωρίς να τη βλέπει. Άλλωστε έμεναν τόσο καιρό σ' αυτό το διαμέρισμα, που είχε συνηθίσει πια τη θεά της. Το προηγούμενο βράδυ είχε αργήσει να κοιμηθεί και οι λιγοστές ώρες ύπνου τού έφεραν μια δυσάρεστη αίσθηση, μια γεύση πικρή όπως αυτή που αισθάνονται όσοι παίρνουν φάρμακα για χρόνια.

Ακούμπησε το δεξί του χέρι στο μέτωπο και στο μυαλό του ήρθαν οι έγνοιες της ημέρας που ξεκινούσε: οι εκκρεμό-

τητες στο γραφείο, οι λογαριασμοί που έπρεπε να εξοφληθούν άμεσα, η δυσκολία της καθημερινής μετακίνησης με τα μέσα συγκοινωνίας. Αν και άκουγε τις φωνές των παιδιών από το δωμάτιό τους και τη φασαρία που έκαναν για να ετοιμαστούν, τα μάτια του μισόκλεισαν ξανά, σαν να ήθελε να συνεχίσει τον ύπνο του από το σημείο που τον είχε διακόψει.

Μετά ένας εκκωφαντικός θόρυβος από μηχανάκι που αναστάτωσε το πιο γλυκό όνειρο, η υστερική κυρία που κόντεψε να πέσει με το αυτοκίνητό της πάνω στον ανυποψίαστο διαβάτη, ο αξιότιμος κύριος της διπλανής πόρτας που πάρκαρα πάνω στη διάβαση πεζών κι έτρεξε να προλάβει το ωράριο της ημέρας, η νεαρή μαθήτρια που βολεύτηκε στη θέση του λεωφορείου και δίπλα της η έγκυος γυναίκα που καρτερικά περίμενε κάποιος να σηκωθεί, ο πιτσιρικάς με το ηλεκτρονικό παιχνίδι κρυμμένο στην τσάντα του, έτοιμος για το σχολείο, η αγωνία του φοιτητή για το αν οι σπουδές που διάλεξε θα του επέτρεπαν μετά την αποφοίτησή του να βρει εύκολα δουλειά, η νέα κοπέλα που μόλις άρχισε την επαγγελματική της πορεία και διαισθανόταν ότι δεν θα απέμεινε ελεύθερος χρόνος για ν' αγαπήσει τον φίλο της, η μάνα που άφησε τα παιδιά στον παιδικό σταθμό και έπινε καφέ με τις φίλες της, ο άντρας της που γλυκοκοίταζε τη γραμματέα του, τα αυτοκίνητα που συνήθιζαν ν' ακολουθούν τις ίδιες πάντοτε διαδρομές της καθημερινότητας· οι γνώριμες εικόνες της πόλης ήρθαν ξανά εκείνη την ώρα στο μυαλό του ενώ οι δείκτες του ρολογιού έτρεχαν ασταμάτητα, σαν να ήταν οι άτυποι συνδετικοί κρίκοι στην αυθόρμητη εναλλαγή συναισθημάτων και σκέψεων ανάμεσα στο εγώ και στον άλλο του εαυτό.

Μαραθωνοδρόμοι του σήμερα στον αγώνα για την κατάκτηση μεταλλίου, μέσα σε μια πόλη απρόσωπη όπως είναι η

Αθήνα, σκέφτηκε αναπολώντας το μικρό χωριό όπου μεγάλωσε. Κοίταξε το ρολόι στο κομοδίνο. Είχαν περάσει είκοσι λεπτά και βρισκόταν ακόμα στο κρεβάτι.

Αυτές ήταν οι σκέψεις του Χάρη ενώ χουζούρευε, λίγο πριν σηκωθεί βαριεστημένα για να ξεκινήσει τη δική του ρουτίνα.

Ο Χάρης ήταν σαράντα πέντε χρονών, είχε στρογγυλό πρόσωπο κι ανοιχτοκάστανα μελαγχολικά μάτια, κανονικό ανάστημα, ελάχιστες γραμμώσεις στο κορμί του και λίγα περιττά κιλά. Παρά το νεανικό του στιλ δεν προκαλούσε κανένα απολύτως ενδιαφέρον στο αντίθετο φύλο, τουλάχιστον με την πρώτη ματιά. Παντρεμένος με την Κάλι, μια Δανέζα που γνώρισε κάμποσα χρόνια πριν στην Κω, όταν εκείνος δούλευε για την καλοκαιρινή σεζόν ως ρεσεψιονίστ σ' ένα ξενοδοχείο της Κεφάλου, δεν είχε ποτέ διανοηθεί ούτε στις πιο κρυφές του σκέψεις, στα μύχια του μυαλού του, ότι λίγο καιρό αργότερα θα ζούσε δίπλα σε μια αλλοδαπή γυναίκα με διαφορετική νοοτροπία και κουλτούρα.

Αλήθεια, τα τερτίπια της ζωής πόσο απρόσμενα είναι; αναρωτιόταν συχνά πυκνά. Βολεμένος πια σε μια δημόσια υπηρεσία, έπειτα από πολλές άκαρπες προσπάθειες να βρει εργασία ανάλογη με τις σπουδές και την ιδιοσυγκρασία του, είχε μάθει πλέον να συμβιβάζεται και να απολαμβάνει αυτά που απλόχερα του πρόσφερε η ζωή.

Στα χρόνια της νιότης του μεταπηδούσε με ευκολία από επάγγελμα σε επάγγελμα και σε διαφόρων ειδών ενασχολήσεις. Υπάλληλος σε ξενοδοχείο και σε τουριστικό γραφείο, πωλητής αυτοκινήτων και βιομηχανικών σωλήνων, σερβιτόρος σε ταβέρνα, υπεύθυνος αποστολής σε εταιρία διακίνησης εμπορευμάτων και κάμποσες άλλες δουλειές που δεν ήθελε καν να τις θυμάται και να τις σκέφτεται. Πάντοτε όμως ήταν

ένας υπάλληλος, λες κι ολόκληρο το σώμα και η ψυχοσύνθεσή του είχαν ταυτιστεί με το υπαλληλίκι. Όσες ιδέες κι αν είχαν περάσει κατά διαστήματα από το μυαλό του, ποτέ δεν κατάφερε να πραγματοποιήσει ένα δικό του ξεκίνημα. Έτσι με το πέρασμα του χρόνου συμβιβάστηκε, τον βοήθησαν και οι συγκυρίες και κόλλησε στο υπαλληλίκι στο δημόσιο, και το έκανε δημοσιοϋπαλληλίκι!

Αχ, βρε Χάρη, άλλα ήθελες να κάνεις στη ζωή σου, φυσικός ήθελες να γίνεις, οικονομικά σπουδασες, ως διαφημιστής επιθυμούσες να δουλέψεις και να δημιουργείς με τις ιδέες σου εικόνες ευφάνταστες που θα κάνουν τους γύρω σου να ονειροπολούν, αλλά τελικά υπάλληλος κατέληξες, σκεφτόταν κάθε τόσο καθώς αναθεωρούσε και επανεξέταζε τα γεγονότα της ζωής του. Και σαν από μηχανής θεός πεταγόταν η γυναίκα του, τόσο καλά τον καταλάβαινε πια η Κάλι, και του έλεγε:

«Αγάπη μου, σταμάτα να ανησυχείς. Κουράζεσαι μ' όλα αυτά».

«Άφησέ με ήσυχο, σ' ενοχλώ εγώ;» της αντιγύριζε απότομα, κυρίως όταν είχε πονοκέφαλο, αφού υπέφερε συχνά από ημικρανίες. Αμέσως όμως μετάνιωνε και στενοχωριόταν για τον τρόπο που της μιλούσε.

Η Κάλι ήταν μια γυναίκα αρκετά λεπτοκαμωμένη, κοντού σχετικά αναστήματος, τουλάχιστον για τα δεδομένα της χώρας της, με ασπριδερό δέρμα, γαλαζοπράσινα μάτια αρμονικά βαλμένα πάνω στο τετράγωνο πρόσωπό της και σκουρόξανθα μακριά μαλλιά μέχρι τους ώμους. Γεννημένη στα περίχωρα της Κοπεγχάγης πριν από τριάντα εφτά χρόνια από μια μεσοαστική οικογένεια, με σπουδές στην αρχαιολογία και με μια ανέμελη σχετικά ζωή, γεμάτη με εμπειρίες από ταξίδια και ερωτικές περιπέτειες, ξεκίνησε

μια μουντή μελαγχολική μέρα από τη δανέζικη πρωτεύουσα για ολιγοήμερες διακοπές στα ελληνικά νησιά. Αλλά δεν είχε φανταστεί ότι στο ξενοδοχείο όπου θα έμενε θα βρισκόταν ένας άγνωστος που θα έβρισκε τόσο εντυπωσιακό το μικρό διακριτικό τατουάζ με το κλειδί του σολ που είχε πίσω από το αριστερό της αυτί. Ούτε και περίμενε ποτέ ότι κάπου εκεί θα συναντήσει έναν Χάρη, προικισμένο με την αρχαιοελληνική αντίληψη για τον έρωτα, που θα χαϊδέψει εκστατικά ολόκληρη την ύπαρξή της, σαν Σειρήνα από την εποχή του Ομήρου, και θα την αναγκάσει να ξεχάσει ολότελα την καταγωγή της. Τελικά εκείνο το ανεξίτηλο σημάδι από τα χρόνια της νιότης, που είχε γίνει για να της θυμίζει τα μαθήματα βιολιού, αναπάντεχα είχε αποτελέσει και την κύρια αιτία της γνωριμίας με τον μετέπειτα σύζυγό της.

Δέκα χρόνια πλέον είχαν περάσει από εκείνες τις πρώτες μέρες. Σήμερα, παράλληλα με την ανατροφή των παιδιών, η Κάλλι αναλαμβάνει περιστασιακά και την ξενάγηση για τουρίστες από τη Σκανδιναβία απασχολούμενη σε διάφορα τουριστικά γραφεία που ειδικεύονται στον εισερχόμενο τουρισμό. Τα ταξίδια στη γενέτειρά της για να επισκεφτεί την οικογένειά της έχουν περιοριστεί πια μόνο σε εκείνα που πραγματοποιεί κατά τις καλοκαιρινές διακοπές και σπανιότερα κατά τις γιορτές των Χριστουγέννων.

Διαφορετικές καθημερινότητες από διαφορετικούς κόσμους, παρ' όλα αυτά ο Χάρης και η Κάλλι, συνταξιδιώτες στο ίδιο τρένο που πηγαίνουν κόντρα στο ρεύμα – με το εφήμερο να γίνεται μονιμότερο δίχως πολλές εξηγήσεις –, όχι μόνο εξακολουθούσαν να είναι μαζί, αλλά, παντρεμένοι με ορθόδοξο γάμο, έχουν αποκτήσει και δύο παιδιά. Τη Σόφι και τον Άλεξ, δέκα και πέντε χρονών αντίστοιχα.

Οι συνθήκες όμως και ο τρόπος ζωής στην Ελλάδα απείχε κατά πολύ από εκείνον της Δανίας. Η προσαρμογή της Κάλι, ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια, ήταν επώδυνη κυρίως σε ψυχολογικό επίπεδο, όχι τόσο για τις επικοινωνιακές δυσκολίες που αντιμετώπιζε στη συναναστροφή με τους γύρω της, όσο λόγω της ιδιαιτερότητας της ελληνικής ανοργάνωτης πραγματικότητας και της συναλλαγής με μαύρο χρήμα. Δεν ανεχόταν εύκολα την πληρωμή για την αγορά ενός προϊόντος χωρίς να λάβει τη νόμιμη απόδειξη. Αναγκαζόταν η ίδια να τη ζητάει ευγενικά. Επιπλέον θεωρούσε ανεπίτρεπτο το γεγονός ότι η περιστασιακή της απασχόληση δεν καλυπτόταν από ασφάλεια για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κι αναγκαζόταν ο Χάρης να τη συμπεριλαμβάνει στο δικό του βιβλιάριο υγείας. Στην πατρίδα της με τους πολύ υψηλούς δείκτες ανάπτυξης και τη σχεδόν ανύπαρκτη διαφθορά, οι πρακτικές αυτές ήταν παντελώς άγνωστες. Βέβαια, δίχως μόνιμη εργασία η ίδια δεν είχε την πολυτέλεια να μην αποδέχεται τις λιγοστές ευκαιρίες που παρουσιάζονταν στο διάβα της. Έτσι, όποτε της τηλεφωνούσαν από τα τουριστικά πρακτορεία και της ζητούσαν να προσφέρει τις υπηρεσίες της, έσπευδε να τους εξυπηρετήσει. Προσπαθούσε κι αυτή με τον τρόπο της να προσθέτει ένα μικρό εισόδημα στο οικογενειακό ταμείο. Αν και στενοχωριόταν γιατί ουσιαστικά ζούσαν μ' έναν μισθό, δεν την κατέβαλλε ιδιαίτερα το γεγονός. Εκτός από τα παιδιά της είχε δίπλα της και τον παντοτινό, όπως έλεγε, έρωτά της, τον Χάρη. Εξάλλου, ύστερα από τόσα χρόνια παραμονής στην Ελλάδα, είχε συνηθίσει και δεν πολυνοιαζόταν πια για τα κακώς κείμενα.

«Εσύ είσαι πιο Ελληνίδα και από τις Ελληνίδες», της έλεγε εκείνος κάποιες φορές με έναν πειραχτικό τόνο.

Η πρόσφατη οικονομική συγκυρία ωστόσο στην ελληνική πραγματικότητα, με την τελευταία κρίση να έχει φωλιάσει για τα καλά στην καρδιά όλων, είχε αρχίσει ν' ανησυχεί τον Χάρη. Οι απολαβές τους δεν ήταν πλέον οι ίδιες όπως στο παρελθόν. Τα μέλη της οικογένειάς του είχαν διπλασιαστεί και τα συνολικά καθημερινά έξοδα αυξάνονταν δυσανάλογα. Ο μισθός του, η μοναδική σταθερή πηγή εσόδων, είχε υποστεί μειώσεις και αρκούσε οριακά. Είχε τεθεί πλέον ζήτημα επιβίωσης για την οικογένειά του. Στο εξής θα αναγκάζονταν να περιοριστούν μόνο στις απολύτως απαραίτητες δαπάνες, για διατροφή και ρουχισμό. Για στιδήποτε άλλο επιπλέον ή για διασκέδαση δεν γινόταν λόγος.

Η επιβεβλημένη περαιτέρω μείωση των οικογενειακών εξόδων απαιτούσε άμεσες και δραστικές αποφάσεις. Θα αναγκάζονταν ή ν' αφήσουν το νοικιασμένο διαμέρισμα όπου διέμεναν στην Παλλήνη Αττικής και ν' αναζητήσουν άλλο φτηνότερο, ή θα έπρεπε να βρει η Κάλι μονιμότερη εργασία. Σ' αυτή την περίπτωση όμως θ' ανέκυπτε ένα άλλο πρόβλημα: ποιος θα πρόσεχε τα παιδιά τις ώρες που θα έλειπαν και οι δύο γονείς από το σπίτι.

Η λύση της μετανάστευσης στη χώρα της γυναίκας του παρουσιαζόταν πια στις συζητήσεις που έκαναν ως μια πιθανή σανίδα σωτηρίας.

«Δεν φανταζόμουν ποτέ ότι θα φτάναμε σ' αυτό το σημείο, να υπολογίζουμε πώς θα αγοράσουμε φτηνότερα ακόμη και το γάλα των παιδιών. Και να πω ότι ζούσαμε πλουσιοπάροχα ή κάναμε τη μεγάλη ζωή, να το δικαιολογήσω. Τελικά, τον ήλιο τον πληρώνουμε πολύ ακριβά», της έλεγε με μια δόση υπερβολής στα λόγια του.

«Κάτι θα γίνει, κάτι θα βρούμε. Όλο και περισσότεροι τουρίστες έρχονται στην Ελλάδα. Απ' ό,τι διαβάζω στο

ίντερνετ, τα στοιχεία για τον τουρισμό δείχνουν να είναι αρκετά ενθαρρυντικά. Ίσως με καλέσουν πιο πολλές φορές το καλοκαίρι για ξενάγηση, άρα μπορεί και το εισόδημά μου να είναι καλύτερο. Όταν συνοδεύω τους τουρίστες στις ημερήσιες εκδρομές που κάνουν, τα φιλοδωρήματα που κερδίζω είναι αρκετά καλά, σε τέτοιο σημείο μάλιστα ώστε κάποιες ημέρες να ξεπερνούν συνολικά ακόμη και την ημερήσια αποζημίωσή μου», του ανταπαντούσε εκείνη.

«Ξέρεις, μανάρι», της έλεγε χαϊδευτικά. «Με τα εννιακόσια ευρώ μισθό, ύστερα από τις αλλεπάλληλες περικοπές που έχουν γίνει, χωρίς να θέλω να σ' απογοητεύσω, δεν θα είναι εύκολο ν' αντεπεξέλθουμε. Το ενοίκιο, τα κοινόχρηστα, το σούπερ μάρκετ, τα έξοδα των παιδιών. Δεν ξέρω τι θα κάνουμε. Άλλα έσοδα δυστυχώς δεν υπάρχουν. Ψυχολογικά είμαι σχεδόν έτοιμος να σου πω να τα μαζέψουμε και να φύγουμε. Το γυροφέρνω μέσα μου κάμποσο καιρό τώρα. Ω, μωρέ, γλέντια που έχουν να γίνουν!» της είχε αποκαλύψει με ειλικρίνεια τα συναισθήματά του επιχειρώντας να αστείευτεί. Αναλογιζόταν όμως τις οικονομικές, αλλά και τις κάθε είδους, δυσκολίες ενός τέτοιου εγχειρήματος.

Εκείνο το φθινοπωρινό απόγευμα μόλις είχε επιστρέψει στο σπίτι και η Κάλι τού ετοίμαζε το φαγητό.

Κάθισε στην καρέκλα με εμφανή στο πρόσωπό του την κόπωση της ημέρας και, περιμένοντας να του σερβίρει, της είπε διερευνητικά:

«Το ξέρω καλά ότι εσύ θέλεις πάρα πολύ να φύγουμε, με τα χίλια όπως λέμε στην καθομιλουμένη, αλλά εξήγησέ μου, αν τελικά το αποφασίσουμε, πώς αντιλαμβάνεσαι από τη δική σου σκοπιά το νέο μας ξεκίνημα στη Δανία;»

Ο χώρος της κουζίνας αποτελούσε το σημείο αναφοράς

για όλες τις συζητήσεις τους. Βέβαια, όσες φορές αντάλλασσαν απόψεις που σχετίζονταν με οικονομικά ζητήματα, ήταν αρκετά προσεκτικοί και απέφευγαν να μιλούν μπροστά στα παιδιά μιας και θεωρούσαν ότι τέτοιες πληροφορίες θα τα επηρέαζαν αρνητικά. Πίστευαν ότι έπρεπε με κάθε τρόπο να περιφρουρήσουν την παιδική αθωότητα και να τη διατηρήσουν ανέπαφη, για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα τους επέτρεπαν οι συνθήκες της καθημερινότητας.

«Εντάξει. Ακούγεται υπερβολικό να λες ότι θέλω πάρα πολύ να φύγουμε. Απλώς εκεί θα έχουμε μεγαλύτερη ευχέρεια ελιγμών. Είμαι Δανέζα, τα παιδιά έχουν πάρει την υπηκοότητα, θα γραφτείς κι εσύ στο πανεπιστήμιο και θα σε πληρώνουν για να μάθεις τη γλώσσα. Οι παροχές που δίνουν για επαναπατρισμό είναι αρκετά καλές· κάπως έτσι θα εκλάβουν την επιστροφή μου ύστερα από τόσα χρόνια που λείπω στο εξωτερικό. Θα βρουν σπίτι για μας, θα μου προσφέρουν δουλειά και στη συνέχεια θα δούμε τι μπορεί να γίνει και για σένα. Τουλάχιστον για έναν χρόνο που θα είσαι στο πανεπιστήμιο, θα πληρώνεσαι με τέσσερις χιλιάδες κορόνες περίπου κάθε μήνα. Το έμαθα από μια φίλη μου που πήγε πρόσφατα με το αγόρι της στη Δανία. Είναι πεντακόσια πενήντα ευρώ. Τους θυμάσαι; Για την Έιλα λέω με τον Γιώργο», του ανέφερε και σκούπισε τα βρεγμένα χέρια της.

Είχε τελειώσει με το πλύσιμο των πιάτων, και κάθονταν στο τραπέζι αντικριστά. Το συμμάζεμα της κουζίνας πάντοτε την απορροφούσε και της αποσπούσε την προσοχή απ' όσα της έλεγε.

«Καλό αυτό. Εσύ έκανες κίολας την εγγραφή μου στο πανεπιστήμιο, θα πηγαίνω στα μαθήματα, θα κάνω την νταντά για τα παιδιά και, ενώ εσύ θα δουλεύεις, για να γεμίσω τις

ελεύθερες ώρες μου και να μην πλήττω, θα βρω καμιά ξανθιά φοιτητριά κι όλα θα βαίνουν καλώς», της απάντησε με περιπαιχτικό ύφος.

«Αγάπη μου, αν σ' ευχαριστεί, δεν με πειράζει», του αποκρίθηκε δίχως να ενδώσει στο πείραγμά του και χωρίς να φανερώσει το παραμικρό ίχνος ζήλιας.

«Μάλιστα, ο απόλυτος χαραμοφάης. Να γίνω πάλι φοιτητής στα γεράματα, να με πληρώνουν και να έχω και γκόμενα! Τι άλλο θα ακούσω από σένα; Να τρέχω και πίσω από τη φούστα σου για το καθετί, πώς το λένε αυτό, πώς πάνε εκεί, και δεν ξέρω κι εγώ τι άλλο. Να περιμένω μάλιστα και από τους δικούς σου να θρέψουν τα παιδιά μου. Ευτυχώς που δεν είμαστε σ' άλλες εποχές, τότε που πουλούσαν τα παιδιά τους επειδή δεν είχανε να φάνε, και μετά βρίσκονταν στη δυσάρεστη θέση να τα αναζητήσουν», της περιέγραψε αυξάνοντας την ένταση της φωνής του.

«Ε, καλά τώρα, υπερβολές», του αποκρίθηκε ήρεμα.

«Να ξέρεις, οι άνθρωποι χωρίζουν για πολλούς λόγους. Όχι μόνο επειδή δεν τα βρίσκουν. Αυτό που σου ανέφερα για τα παιδιά δεν γνωρίζω αν γινόταν στη Δανία, αλλά στην Ελλάδα του μεσοπολέμου, και ίσως και αργότερα, αποτελούσε μια πραγματικότητα. Σε πληροφορώ ότι υπάρχει και ο οικονομικός χωρισμός, όπως μπορεί να γίνει στη δική μας την περίπτωση, αλλά και ο κοινωνικός χωρισμός, όπως όταν χωρίστηκε η Ανατολική από τη Δυτική Γερμανία και οι άνθρωποι ήταν αναγκασμένοι ν' αφήσουν πίσω τους μανάδες, πατεράδες και παιδιά χωρίς να γνωρίζουν αν θα τους δουν ξανά».

Δεν είχε ειπωθεί ποτέ κάτι παρόμοιο μέχρι εκείνη τη στιγμή για χωρισμούς και τέτοιου είδους σενάρια. Είχε σκύψει το κεφάλι του και αμήχανα έπαιζε με το πιρούνι.

«Έχουν ήδη ξεκινήσει να διώχουν κόσμο και από το δημόσιο. Οι εποχές έχουν αλλάξει. Δεν είναι όπως παλιά. Και το κόλπο που κάνουν δεν είναι η απόλυση, αφού έτσι θα είναι αναγκασμένοι να σου δώσουν αποζημίωση. Απλώς θα καταργήσουν τη θέση ή και ολόκληρο τον Οργανισμό. Με τη μέθοδο αυτή είναι σαν να σου λέει: Δεν σε αλλάζω, απλώς σε καταργώ. Στο όνομα της εξυγίανσης παίρνει η μπάλα τους πάντες. Συγχωνεύουν υπηρεσίες και φορείς. Είναι πολύ πιθανό να μείνω χωρίς δουλειά», της δήλωσε και το βλέμμα του άστραψε από θυμό.

«Την καταστροφή φέρνεις», συμπέρανε και πάλι σε ήρεμο τόνο η Κάλι.

Αμέσως, σαν να ξεχείλισε το ποτήρι της υπομονής του ύστερα από τα τελευταία λόγια της γυναίκας του, ξέσπασε αναίτια με νύρα.

«Παράτα με κι εσύ!» της πέταξε και σηκώθηκε απότομα από το τραπέζι τσαντισμένος, όχι τόσο με την Κάλι που έδειχνε να μην κατανοεί πλήρως ό,τι της έλεγε, όσο με τη γενικότερη αβέβαιη κατάσταση που απειλούσε την οικογένειά του.

Ο Χάρης εργαζόταν στον ευρύτερο, όπως λέγεται στην Ελλάδα, δημόσιο τομέα, σε Οργανισμό που εποπτευόταν από το Υπουργείο Πολιτισμού. Η σχέση εργασίας που είχε καθοριζόταν για χρόνια από πολλαπλές ανανεώσεις σύμβασης έργου, με αμοιβή ορισμένου χρόνου που θα μπορούσε να εμφανιστεί όμως ως μισθωτή εργασία σ' ένα νομοθετικό πλαίσιο πολύπλοκο και σκιώδες. Ένα καλά σκηνοθετημένο δημιούργημα, απόρροια των πολιτικών μεθοδεύσεων όλων των κυβερνήσεων της χώρας από τη μεταπολίτευση και μετά. Για μεγάλο χρονικό διάστημα εργαζόταν με την ελπίδα μιας

περαιτέρω οικονομικής ανέλιξης. Τελικά, όμως, αν και από τη μια η παραίτηση στην επαγγελματική στασιμότητα είχε κλέψει τα όνειρά του, από την άλλη τον είχε εξυπηρετήσει στη δημιουργία της οικογένειάς του.

Η οικονομική κρίση ωστόσο είχε αντιστρέψει τα δεδομένα και σε μια χώρα όπου για δεκαετίες δεν γινόταν καμιά ουσιαστική αλλαγή, όλοι άρχισαν ξαφνικά να τρέχουν με μανία να διορθώσουν καταστάσεις, να εξοικονομήσουν χρήματα, ανεξέλεγκτα να περικόψουν έξοδα, να ξεκινήσουν κάτι που έπρεπε να έχει δρομολογηθεί από χρόνια. Βέβαια, όταν υπάρχει βιασύνη δίχως προγραμματισμό, τα λάθη είναι αναπόφευκτα. Οι κυβερνώντες, υπό την πίεση του έξωθεν επιβαλλόμενου μνημονιακού καθεστώτος και λόγω του υπέρμετρου δανεισμού, ήταν πλέον αποφασισμένοι και στην ουσία αναγκασμένοι να προβαίνουν σε άμεσες αλλαγές ανεξαρτήτως πολιτικού, οικονομικού ή κοινωνικού κόστους. Τα καρδιοχτύπια της επιβίωσης ακούγονταν σε όλες τις περιπτώσεις. Σε κάποιους με λιγότερη ένταση και σε άλλους με περισσότερη. Το σίγουρο ήταν ότι η Ελλάδα, με τους μέχρι πρότινος ανέμελους κατοίκους και το οικονομικά αναμικρό κράτος, περνούσε σε μια άλλη εποχή.

Ο μέσος Έλληνας είχε αρχίσει να βιώνει καταστάσεις μεταπολεμικής περιόδου. Αν και στο πέρασμα των αιώνων η δημιουργικότητα και η ιδιοσυγκρασία του, σ' όλες τις εκφάνσεις τους, ήταν έννοιες που αποτυπώνονταν στην κουλτούρα και στον πολιτισμό του, στο τραγούδι και στους ύμνους, ξαφνικά σαν πεφταστέρι όλα χάθηκαν από τον ουρανό. Στο παρελθόν οι εμπειρίες που βίωναν οι άνθρωποι συνήθως τροφοδοτούσαν την εφευρετικότητά τους, στην παρούσα συγκυρία όμως δεν τους άφηναν να ξεφύγουν από τις καθημερινές τους ανησυχίες. Αγωνιούσαν για το αν θα παρέμε-